

БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ ТРЕТОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2013 ГОДИНА

През третото тримесечие на 2013 г. БВП възлиза на 21 590 млн. лв. по текущи цени. Преизчислен в евро, БВП е съответно 11 039 млн., като на човек от населението се падат 1 519 евро. Сезонно изгладените данни показват растеж от 0.7% на БВП през третото тримесечие на 2013 г. в сравнение със съответното тримесечие на предходната година и ръст от 0.5% спрямо второто тримесечие на 2013 година.

БВП в стойностен обем, текущи цени

Трето тримесечие на 2013 година

По предварителни данни производеният брутен вътрешен продукт¹ (БВП) през третото тримесечие на 2013 г. възлиза на 21 590 млн. лв. по текущи цени (табл. 1 от приложението). На човек от населението се падат 2 971 лв. от стойностния обем на показателя. При среден за тримесечието валутен курс от 1.47704 лв. за щатски долар БВП възлиза на 14 617 млн. долара и съответно на 2 011 долара на човек от населението. Преизчислена в евро, стойността на БВП е 11 039 млн. евро, като на човек от населението се падат 1 519 евро.

Създадената от отраслите на националната икономика брутна добавена стойност² през третото тримесечие на 2013 г. е 18 448 млн. лв. по текущи цени.

През третото тримесечие на 2013 г. спрямо същото тримесечие на предходната година относителният дял на аграрния сектор в добавената стойност на икономиката намалява с 2.6 процентни пункта и достига 8.8%. Индустриалният сектор намалява относителния си дял в добавената стойност на икономиката с 0.8 процентни пункта и достига 29.8%. Относителният дял на добавената стойност, реализирана от дейностите в сферата на услугите, се увеличава и достига ниво от 61.4% при 58.0% през съответния период на предходната година.

¹ **Брутният вътрешен продукт (БВП) по пазарни цени** е крайният резултат от производствената дейност на резидентните производствени единици. Той може да се дефинира по три начина:

- БВП е сума от брутната добавена стойност, създадена от различните институционални сектори или различните отрасли на икономиката, плюс данъците минус субсидиите върху продуктите (които не са разпределени по сектори и отрасли). БВП е балансова позиция в състава на производствената сметка за националната икономика;

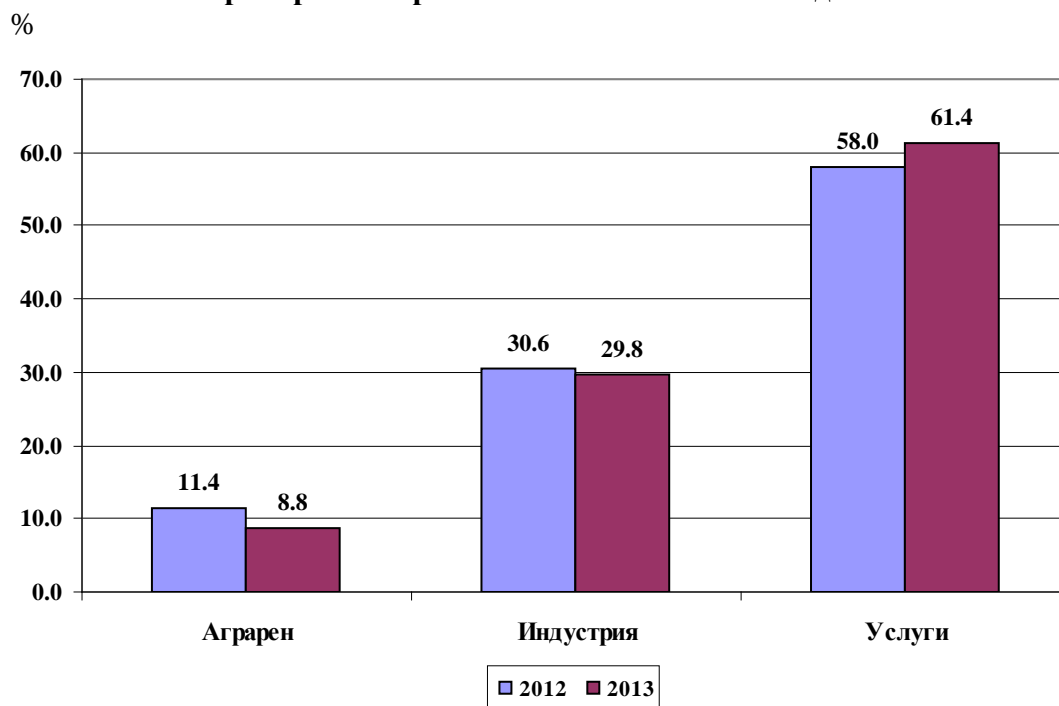
- БВП е сума от категориите крайно използване на продукти и услуги от резидентните институционални единици (фактическо крайно потребление и бруто капиталобразуване), плюс износа на стоки и услуги, минус вноса на стоки и услуги;

- БВП е сума от генерираните доходи в състава на сметка „Формиране на дохода“ (компенсация на наетите, данъци върху производството и вноса минус субсидии, брутен опериращ излишък и смесен доход).

² **Брутната добавена стойност (БДС) по базисни цени** е балансираща позиция в състава на производствената сметка, изчислявана като разлика между произведената брутна продукция по базисни цени (преди начисляването на данъци върху продуктите и услугите, включително субсидиите върху продуктите) и междинните производствени разходи по цени на купувач.

Фиг. 1. Относителен дял на брутната добавена стойност по икономически сектори през третото тримесечие на 2012 и 2013 година

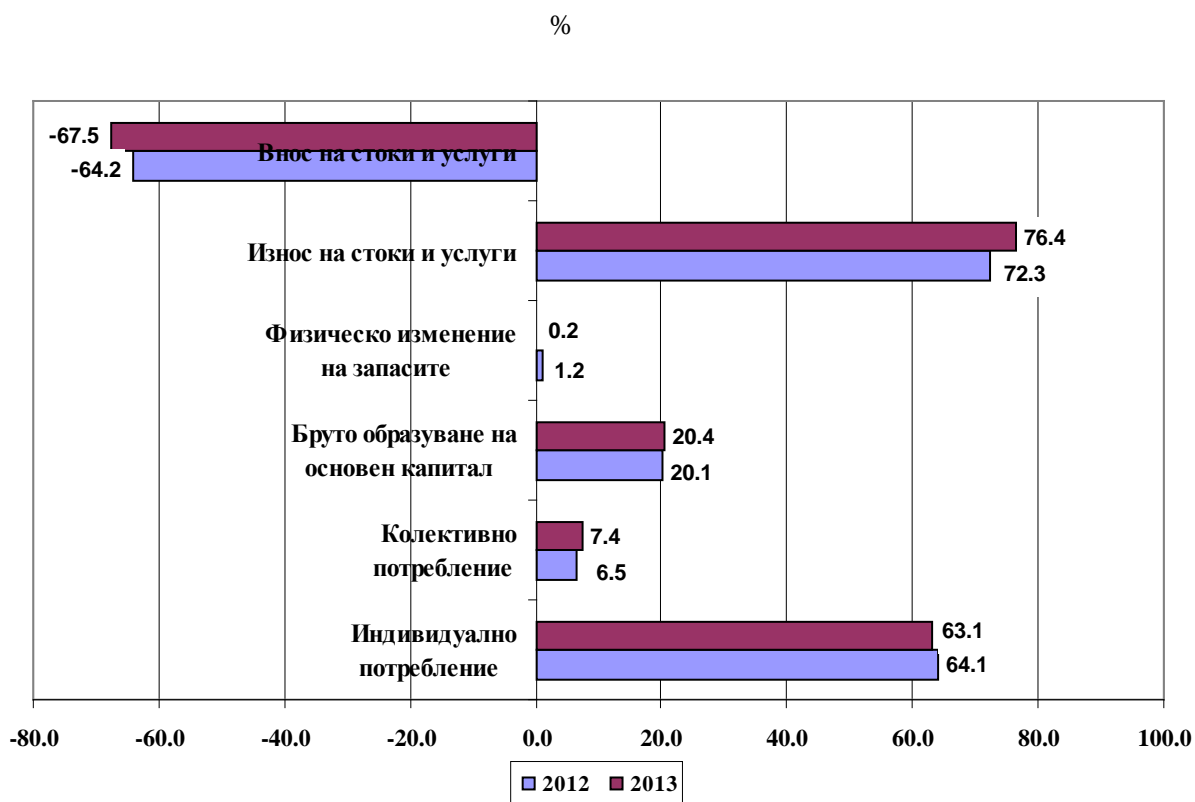
За крайното потребление¹ през третото тримесечие на 2013 г. се изразходват 70.5% от произведения БВП. Инвестициите (бруто образуване в основен капитал²) формират 20.4% от произведения БВП. Външнотърговското салдо от стоки и услуги е положително.

¹ **Разходите за крайно потребление** включват разходите на резидентните институционални единици (домакинства, нетърговски организации, обслужващи домакинствата, държавно управление) за продукти и услуги, използвани за индивидуално потребление на населението и за колективно потребление на обществото. В съответствие с принципите на националната концепция разходите на домакинствата за индивидуално потребление включват разходи за продукти и услуги на територията на страната и в чужбина.

² **Бруто образуването в основен капитал** се състои от придобитите минус отписаните дълготрайни активи от резидентните производители през определен отчетен период. Дълготрайните активи могат да бъдат материални и нематериални активи, произведени в процеса на производството (или от внос), които се използват многократно в производствения процес за повече от една година.

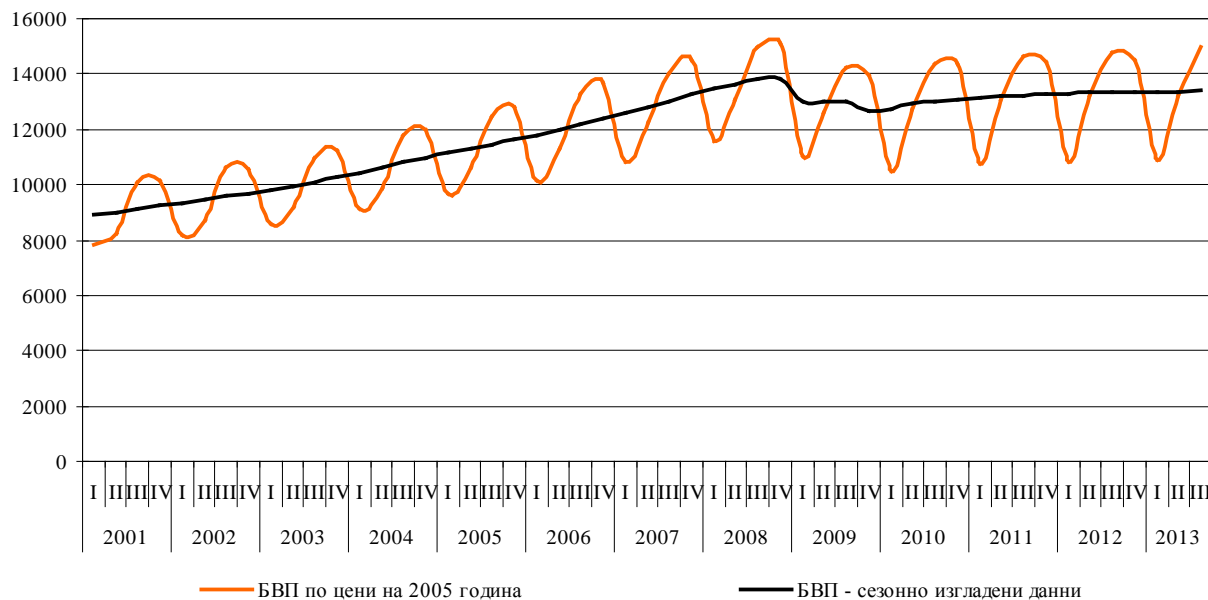
Фиг. 2. Компоненти на използвания БВП през третото тримесечие на 2012 и 2013 година

Темп на прираст на БВП, общо и по компоненти

Фиг. 3. БВП по тримесечия по средногодишни цени на 2005 година

Тримесечни изменения

През третото тримесечие на 2013 г. БВП¹ нараства с 0.5% спрямо второто тримесечие на 2013 година (табл. 2 от приложението). За същия период брутната добавена стойност нараства с 0.4%.

По предварителни данни за третото тримесечие на 2013 г. крайното потребление бележи ръст от 0.2% спрямо предходното тримесечие, а бруто образуването в основен капитал нараства с 0.1%. Износът на стоки и услуги увеличава равнището си с 3.5%, а вносът на стоки и услуги с 2.3%.

¹ Сезонното изглаждане на статистическите показатели в НСИ се провежда по хармонизирана европейска методология, описана в „Ръководство на Европейската статистическа система за сезонно изглаждане“. Процедурата се осъществява с помощта на разработения от Евростат софтуерен продукт Demetra, при което се прилага алгоритъмът TRAMO/SEATS. На сезонно изглаждане се подлагат тримесечните данни за компонентите на БВП по производствения метод и по компоненти на разходите за крайно използване. Прилага се директен метод за сезонно изглаждане, при който агрегираните показатели и техните компоненти се подлагат на самостоятелно изглаждане. В резултат на това е налице неадитивност на сезонно изгладените данни - агрегираните показатели не са равни на сумата от техните компоненти. Параметрите на модела за сезонно изглаждане се определят в началото на всяка календарна година, както и при промяна на използваната класификация на икономическите дейности. Така определеният модел се използва за ревизиране на сезонно изгладените стойности за тримесечията в рамките на динамичните редове. От септември 2011 г. данните в областта на националните сметки се представят по КИД - 2008. Повече информация може да се намери в тематичната рубрика „Брутен вътрешен продукт“, методология: [Тримесечни сезонно изгладени данни](#).

Годишни изменения

БВП нараства с 0.7% през третото тримесечие на 2013 г. в сравнение със същото тримесечие на предходната година.

През третото тримесечие на 2013 г. спрямо същото тримесечие на предходната година брутната добавена стойност се увеличава с 0.5%. Динамиката на брутната добавена стойност се определя от регистрирания растеж в: аграрния сектор - с 3.8%, финансови и застрахователни дейности - с 3.3%, добивна промишленост; преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия - с 3.0%, създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения - с 3.0%, държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа - с 1.7%, култура, спорт и други услуги - с 1.2%, и търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство - с 0.9%.

По отношение на компонентите на крайното използване принос за регистрирания положителен икономически растеж има колективното потребление с 3.9%, бруто образуването на основен капитал нараства с 1.2% и износът на стоки и услуги с 8.5%. Индивидуалното крайно потребление бележи намаление спрямо съответното тримесечие на предходната година с 1.2%. Вносът на стоки и услуги нараства със 7.4% спрямо съответното тримесечие на предходната година.

Методологични бележки

Тримесечното изследване на националните икономически сметки за БВП и неговите компоненти се разработва в съответствие с методологическите принципи на „Европейската система на национални сметки, 1995” (ЕСНС '95) - издание на Евростат, приети с Регламент № 2223/96 на ЕК.

Изследването се провежда регулярно от 1996 година. Динамичните редове от данни по показатели са налични в интернет страницата на НСИ¹.

Резултатите от изследването са предварителни. Те се основават на наличната месечна и тримесечна статистическа и административна информация и се актуализират ежегодно (в срок до 15 месеца след края на отчетната година) с данни от годишните изчерпателни изследвания в областта на икономическата статистика, както и въз основа на актуализирана административна информация.

Изчисленията се основават на прилаганите два независими подхода за оценка: производствен метод и метод на крайното използване. За официална е приета оценката на БВП по производствения метод. Различията в оценките на показателя по двата метода се посочват като небалансирана сума от страна на крайно използвания БВП.

¹ Вж. www.nsi.bg, Национални сметки.

Приложение

Таблица 1
Брутен вътрешен продукт за третото тримесечие на 2013 година¹

		Трето тримесечие на 2013 година		
		стойностен обем в текущи цени	относителен дял	
			в БДС	в БВП
		млн. лв.	%	%
1	Брутна добавена стойност по икономически сектори (2+3+4):	18 448	100.0	85.4
2	Аграрен сектор	1 616	8.8	7.5
3	Индустрия	5 501	29.8	25.5
4	Услуги	11 331	61.4	52.4
5	Корективи	3 142		14.6
6	Брутен вътрешен продукт (1+5=7+10+13+16)	21 590		100.0
	По елементи на крайното използване:			
7	Крайно потребление (8+9)	15 220		70.5
8	Индивидуално	13 616		63.1
9	Колективно	1 604		7.4
10	Бруто капиталобразуване (11+12)	4 439		20.6
11	В основен капитал	4 403		20.4
12	Изменение на запасите	36		0.2
13	Външнотърговско салдо (14-15)	1 931		8.9
14	Износ на стоки и услуги	16 509		76.4
15	Внос на стоки и услуги	14 578		67.5
16	Статистическа разлика	0		0.0

¹ Сезонно неизгладени данни.

Таблица 2

 Темп на прираст на БВП - общо и по компоненти¹

(Проценти)

		Темп на прираст спрямо предходно тримесечие				Темп на прираст спрямо съответното тримесечие на предходна година			
		IV 2012	I 2013	II 2013	III 2013	IV 2012	I 2013	II 2013	III 2013
1	Брутна добавена стойност по икономически сектори (2+...+11):	0.1	0.0	-0.1	0.4	0.5	0.4	0.2	0.5
2	Селско, горско и рибно стопанство	0.9	2.6	2.2	-2.0	3.0	3.6	6.2	3.8
3	Добивна промишленост; преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	2.1	-0.6	0.5	0.9	2.9	1.9	1.4	3.0
4	Строителство	-3.2	-1.8	-0.7	0.2	-8.5	-8.3	-8.0	-5.4
5	Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	1.7	-1.3	0.4	0.1	4.1	1.6	0.6	0.9
6	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	0.5	0.5	0.7	1.3	-1.7	1.2	2.6	3.0
7	Финансови и застрахователни дейности	-2.3	0.9	3.9	0.9	-4.6	-1.6	2.0	3.3
8	Операции с недвижими имоти	-0.8	0.2	0.2	0.1	-2.2	-0.9	-0.8	-0.3
9	Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	-2.0	2.4	2.0	-2.6	-14.6	0.3	2.7	-0.4
10	Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа	2.3	-2.1	0.7	0.8	4.4	-0.9	0.8	1.7
11	Култура, спорт и развлечения; други дейности; дейности на домакинства като работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление; дейности на екстериториални организации и служби	0.4	-0.9	-0.3	2.1	-0.1	-1.3	-1.5	1.2
12	Корективи	-0.8	1.6	-0.5	1.2	1.3	-1.0	0.8	1.5
13	Брутен вътрешен продукт	0.1	0.1	-0.1	0.5	0.6	0.4	0.2	0.7
	По елементи на крайното използване:								
14	Крайно потребление	-0.5	-0.3	1.0	0.2	0.4	-0.4	0.2	0.4
15	Индивидуално	-0.7	-0.6	0.1	0.0	0.2	-1.0	-1.3	-1.2
16	Колективно	0.5	1.0	0.7	1.7	0.3	3.2	2.6	3.9
17	Бруто капиталообразуване
18	В основен капитал	1.0	2.5	-2.4	0.1	3.1	5.0	1.4	1.2
19	Изменение на запасите
20	Външноотърговско салдо
21	Износ на стоки и услуги	-0.7	3.1	2.3	3.5	-1.5	10.8	4.5	8.5
22	Внос на стоки и услуги	-1.6	4.1	2.4	2.3	-0.4	5.6	2.0	7.4
23	Статистическа разлика

¹ По средногодишни цени на 2005 г., сезонно изгладени с корекция в разликите в броя на работните дни, проценти. Темпът на прираст е изчислен въз основа на верижно обвързани оценки на компонентите на БВП по средногодишни цени на 2005 година. Повече информация за прилаганите методи може да се намери в тематичната рубрика „Брутен вътрешен продукт”, методология: [Измерване на ефекта от промени в обема и промени в цените](http://www.nsi.bg/otrasal-metodologia.php?otr=10). Тримесечни сезонно изгладени данни - методология (<http://www.nsi.bg/otrasal-metodologia.php?otr=10>).